

George Muntean - In Memoriam

Personalitate culturală multilaterală, George Muntean (17 noiembrie 1932 – 1 iunie 2004) a fost reținut, în egală măsură, de istoria literaturii române, de istoria folcloristicii și chiar de istoria francmasoneriei din România, dar vocația sa a fost gazetăria (a debutat, simultan, în 1954, în „Cultura poporului” și „Albina”, a fost redactor la „Contemporanul”, redactor șef al „Revistei de istorie și teorie literară”, colaborează la numeroase publicații literare și de cultură) și prietenia. Era un mare *causeur* și un neis-tovit povestitor; îmi aduc aminte cu plăcere bucuria pe care le-o făcea copiilor mei, la gazda noastră comună de la Eforie, la începutul anilor 80, când ne adunam la taclale, seara, în jurul mesei de sub bolta cu vișă, povestindu-le zeci de întâmplări și provocându-i la jocuri, pe care noi, adulții, le uitaserăm. Cunoscuse foarte multă „lume bună” și întreținea cu mentorii săi și cu colegii relații cordiale. Chiar atunci când, după Revoluție, se lansase în politică, își juca rolul cu bonomie, fără crispă, cu umor.

Dacă i s-ar fi cerut să se caracterizeze ar fi zis, cu siguranță, că e cel mai mare folclorist dintre istoricii și criticii literari ai momentului și cel mai important istoric literar dintre folcloriști. De fapt, ambele breșele l-au apreciat în egală măsură.

Pentru istoria folcloristicii, notabilă rămâne colecția *Folclor din Moldova*, ESPLA, 1959, un unicat, în felul său, conținând 459 de texte culese de la un singur interpret, mama sa, Varvara Muntean, căreia fiul i-a ridicat, cu pricepere și căldură, un monument peren. De altfel, Bilca și Bucovina au fost reperele fundamentale ale omului de cultură George Muntean, care a publicat, împreună cu V. Cârdei, monografia *Bilca. O aezare din Valea Sucevei*, 1971.

Memorabile rămân contribuțiile sale, la limita dintre folclor și literatura de autor, cu privire la *Vasile Voiculescu – orizontul folcloric al scrisului său*, în vol. *Izvoare folclorice și creație originală*. Sub îngrijirea științifică a dr. Ovidiu Papadima, Editura Academiei R. S. R., 1970, p. 283-310, una dintre primele încercări de recuperare a poetului și a prozatorului de mare finețe care a fost V. Voiculescu. În același sector al investigației de istorie literară și folclor, se înscrie studiul *Epoca marilor clasici. Folclorul ca substanță a creației poetice originale*, în vol. *Temelii folclorice și orizont european în literatura română*. Sub îngrijirea științifică a dr. Ovidiu Papadima, Editura Academiei R. S. R., 1971, p. 187-221, cu subtile observații privind relația lui Eminescu, Creangă, Slavici, Caragiale cu literatura populară. „Aadar, ce e folcloric în opera lui Creangă?” – se întreabă retoric comentatorul. „Fără ambiția deciziei defi-

nitive, se poate avansa ideea că totul în afara personalității scriitorului, adică, paradoxal vorbind, totul în afara totului. El reprezintă un punct maxim al consubstanțibilității literaturii noastre populare cu aceea cultă în proză, care a absorbit-o, o aripă a operei acoperind o latură și una cealaltă, inima ei bătând la nivelul perfecte lor îngemănări, întocmai ca la Eminescu în lirică și poate ca la Maiorescu în ce privește receptarea lor ...”

Problemele de teorie folclorică l-au atras în chip deosebit, *Dicționar de termeni literari* (EAR, 1976), una dintre primele încercări de definire, de clarificare a unor concepte, termeni, noțiuni din zona teoriei literare și folclorice la noi, conținând 48 de articole semnate de George Muntean, precum cele despre *basm, blestem, bocet, colind, descântec, folclor, ghicitoare, mit, orașie, pluguor, proverb, snoavă, zicătoare etc.*

Proverbele și zicătorile intraseră mai de mult în atenția folcloristului care izbutete o primă antologie semnificativă a acestei categorii folclorice, publicată sub titlul *Apa trece, pietrele rămân*, apărută în mai multe ediții (B.P.T., 1966, 1969, Editura Minerva, 1984), până la republicarea, în ediție anastatică, a celebrului corpus al lui Iuliu Zanne, *Proverbele românilor*, cea mai bogată sursă de informație în vastul domeniu al paremiologiei românești, propunând, totodată una dintre cele mai judicioase formule de ordonare și de indexare a unui material multiform.

O parte doar din contribuțiile sale de folclorist au fost adunate în vol. *Interpretări și repere*, Junimea, Iași, 1982 din care se detașează studiile *Doina și dorul – expresii ale spiritualității românești* și *Meșterul Manole – semnificații ale episoadelor finale*. Acest din urmă studiu, apărut inițial în 1970, a fost retipărit în revista „Lamura”, Craiova, nr. 10-11-12, oct. - nov. - dec. 2006, prin grija devotatei sale soții, poeta Adela Popescu care îi veghea trecerea cu un splendid grupaj de poeme publicate în „România literară”, anul XXXVII, nr. 26 (7-13 iulie 2004) din care îl cităm pe primul – *Nu e nimic pierdut*

„Fă-te că dormi/(pentru acei de-afară),/ dar treaz, sub pleoape stai/ și ne-nfricat/ urmează-ți drumul – /dincolo de steaua /ce tuturor/din ceruri ni s-a dat/ /Te uită-n urmă:/nu-i nimic pierdut – /la fel fântâna lumii ne răsfășă/Nu e nimic pierdut./În toate-i drumul/rodind în umbra pasului din fașă”.

E blânda consolare cu care scriitorul, istoricul și criticul literar, folcloristul, gazetarul, omul de gust, prietenul George Muntean va fi plecat pe calea cea lungă și fără întoarcere.

Nicolae Constantinescu